# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. | Ч. 94. | Джерзи Ситі, Н. Дж. пятниця, 23. квітня, 1926. | VOL. XXXIV. | No. 94. | Jersey City, N. J. | Friday, April 23, 1926. | THREE CENTS


## Сенат потверджує умову з Італією про воєнні довги.

ВАШИНГТОН, 21. квітня. — Сенат потвердив нині без довгої дискусії договір межи Злученими Державами та Італією про сплату італійських воєнних довгів. За потвердженєм заявилося 54 сенаторів, проти 33.

Сенатор Рід, завзятий противник сього договору, заявив, що він поставить внесок, щоби сенат ще раз розглядав сю справу.

З огляду на те, що сей договір дає дуже добрі умови Італії, сподіються загально, що він облекшує дорогу Франції.

### ПОСЛІДНІ ЗУСИЛЛЯ ПРИХИЛЬНИКІВ ПРОГИБІЦІЇ

ВАШИНГТОН, 21. квітня. — Прихильники прогибіційного закона, які зізнають перед субкомітетом судового комітету сенату, що тепер веде слідство над прогибіцією, запротестували перед комітетом проти поступовання голови субкомітету Ріда, котрий мав їм своїми допитами переривати зізнання. Завдяки сьому протестови нинішне переслуханнє відбулося майже без допитів.

Ставало нині на зізнання дуже богато свідків, межи котрими були й проповідники та священики, провідники робітничих юнії та фармерських організацій. Католицький священик з Вилксбаре Керен заперечував перед комітетом зізнання о. Касачуна, католицького священика зі Шугар Ноч, котрий говорив про страшну деморалізацію, яку викликала серед майнерів прогибіція. О. Керен просто сказав, що зізнання о. Касачуна се неправда.

### КОНГРЕСМЕНИ ДІСТАЮТЬ ЗАПЛАТУ ЗА ПРОГИБІЦІЙНІ ВИСТУПИ.

ВАШИНГТОН, 21. квітня. — Велику сензацію викликало тут відкриттє, що ряд членів американського конгресу побирає заплати від Антисалунової Ліґи, головної прогибіційної організації. Покищо до побирання оплати від прогибіціоністів за кождий свій публичний виступ признали ся конгресмени Апшо, Кремтон і Гадсон.

### СУД ПРО ПАНОВАННЄ ПРОГИБІЦІЇ НА МОРЮ.

НЮ ЙОРК, 21. квітня. — Федеральний апеляційний суд заявив тут в одній бутлеґерській справі, що хоча Злучені Держави поробили договори з другими державами, що федеральному урядови буде вільно ловити чужинецьких бутлеґерів в обрубі 12-милевого прибережного пояса, така умова не важна. Федеральний уряд має право робити се лишень не дальше як 3 милі від берега, бо так далеко ростягається його влада. Умови з другими державами, ростягаючі ті права далі, є неважні.

### СВАРКИ МЕЖИ ЮНІЯМИ В ТЕКСТИЛЬНІМ СТРАЙКУ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзи, 21. квітня. — Губернатор нюджерзького стейту Мур, котрий зголосився посередничити в страйку ткальняних робітників, заявив, що він признає представником робітників юнію, належачу до Федерації Праці. Проти такої репрезентації повстають ткальняні страйкарі, які хочуть, аби їх представляла та юнія, яка веде страйк. На сю юнію не хоче зголоситися губернатор.

### „НЕБІЩИК" ВЕРНУВСЯ.

НЮ ЙОРК, 21. квітня. — В стейтовім суді в Брукліні розігралася нині незвичайно дивна сцена. Дві жінки сперечалися зі собою, а кожда з них говорила, що се її муж погиб кілька місяців тому назад, ударений трамваєм та лежить похований на цвинтарі.

Справ прийшла в суд через те, що обі жінки хотіли дістати асекурацію. Зараз по випадку пані Наборовська пішла до трупарні, де лежало тіло, та з деяким ваганнєм признала трупа за тіло свого мужа, з котрим вона не жила вже щось десять літ. На основі її зізнання тіло поховано, і на тій основі пані Наборовська взяла 300 долярів асекурації, та виставила памятник на гробі, на котрому і написала що там спочивають тлінні останки її мужа, пана Наборовського. Тимчасом пан Наборовський одного дня читає собі в газеті вістку про свою смерть і свої похорони. Адвокат, до якого він зараз удався за порадою, порадив йому підождати; адвокат знав уже, що пані Тамлейсова просила суд, щоби суд признав, що він випадку погиб не муж пані Наборовської, а її. Колиб суд се признав, тоді пані Тамлейсова моглаби дістати від асекурації 3,000 долярів.

Прийшов нині день розправи. Проти претенсій пані Тамлейсової зявилися яко свідки пані Наборовська та її замужна дочка. Вони хотіли присягнути, що вони поховали свого мужа й батька, що вони не годяться на домаганнє пані Тамлейсової, котра хотіла відкопувати небіщика, щоби довідатися напевно, хто він такий. Так уже похований, най лежить спокійно. Хто знає, як справ булаби покінчилася, якби на розправу не зявився самий небіщик. Пані Наборовська, ні її дочка не хотіли його пізнати. Судия лаяв його як обманця. Коли однак небіщик, не хотячи далі уходити за небіщика, став пригадувати пані Наборовській такі річи з їх подружого житя, що лишень хиба муж міг знати, пані Наборовська мусіла погодитися з долею, що се вона поховала не свого мужа, а мужа пані Тамлейсової.

### НАЙШЛИ ПАМЯТКИ ЛІТЕРАТУРИ АЗТЕКІВ.

В бібліотеці в Мексику найдено забуті книжки, які були власністю першого і найбільшого еспанського історика „Нової Еспанії", себто Мексика, Падре де Саґаґун. В тих книжках є списані прекрасні старі поеми народу Азтеків, що жив у Мексику, їх перекази, звичаї, приповідки, оповідання і т. п. Находка незвичайно цінна і в найблищому часі задумують видати її так, щоб була доступна ширшій публиці.

### НЕПОЛЬСЬКІ І ПОЛЬСЬКІ ПЕРІОДИЧНІ І НЕПЕРІОДИЧНІ ВИДАВНИЦТВА В ПОЛЬЩІ.

Кількість друків неперіодичних видань, що появилися на території Польщі в р. 1924, на основі дат пресового виділу польського мін. внутрішніх справ досягнули числа: 17,254,796, з того: жидівських 884,430; українських 478,070; польських 15,269,-826; німецьких 229,350; російських 22,200, литовських 33,-200; білоруських 31,500; в інших мовах французькій, анґлійській і т. д. 108,270. Видавництва сензаційного змісту виносили 2,674,600, шкільні підручники 2,479,700; на третім місці поезії, повісти і драми 2,219,135. В році 1925 в перших трьох кварталах продукція друків досягла числа 17,583,-777; з того в польській мові 16,186,677, в жидівській 859,660, в українській 255,950, в німецькій 96,850, в російській 58,900, в литовській 19,150, в инших 94,990. На перше місце висунулися видання творів літератури 3,669,580, відтак шкільні підручники 2,659,187, а сензаційні досягнули цифри 1,787,-540. Замітний упадок в 1925 р. видань непольських народів — зокрема у нас майже до половини.

### СОВІТИ ПОТРЕБУЮТЬ БІЛЬШЕ ВОДКИ.

Совітський уряд рішив, що в найблищому році треба буде випродукувати більше водки, чим в минулому. Є в пляні виробити 300 міліонів літрів горівки силою в 40 степенів і 20 міліонів літрів по 60 процентів. З тої горівки комунистичний уряд сподіється дістати 350 міліонів золотих рублів чистого приходу. Сам кошт продукції винесе около 500 міліонів золотих рублів.

### НУЖДА РОСІЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

Міська Рада Москви поцікавилась матеріяльними умовинами свойого студентства. Вислід анкети був жахливий: 1083 студентів не має взагалі хати і ночує принагідно, де вдасться, від знайомих аж до ждалень на залізницях; 975 має кімнату спільно з чотирма чи й пятьма иншими; 2,212 студентів не їсть теплої страви частіще як двічі — тричі в тиждень; 609 студентів працює на прожиток як нічні вуличні сторожі, нічні портієри і инші „лилики".

## Народний Податок

вяже американських Українців в таке звено, яке вказує, що ми живеме тут як гурт ідейно зорганізованих людей.

Народний податок платить кождий Українець добровільно кождого року по своїй добрій волі й по щирому серцю ще й тому, щоби допомогти рідному Краєви визволитися з ярма.

Платить кождий, хто розуміє, що значить громадянська карність, любов до рідної стріхи і до свого ближнього.

Жертви належить слати на таку адресу:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411
PHILADELPHIA, PA.

### „ЩО ПОЛЯК, ТО ЗЛОДІЙ".

Наведену в заголовку приказку потверджує, між иншими ось-такий факт: У Бофало стратили американські власти бандита та вломника: Поляка, Едварда Скоровонського. Польські американські часописи, занотовуючи цей факт, тішаться, що Скоровонські доконував своїх злочинів не під своїм, польським призвищем, а під прибраним — американським. Він назвав себе Ляркманом і не признавався навіть, що він Поляк. Колиб так — пише „Курер Львовскі" — хотіли польскі горожане польської республики поповняти свої крадіжи під чужими призвищами, то люди з польськими призвищами сталисяб у Польщі „мнейшосьцьон народовон". Так густо в Польщі злодіїв!

### НАУКА ВІЙСЬКОВОГО РЕМЕСЛА В ШКОЛАХ.

Совітська влада видала розпорядок, щоб у всіх середних школах учено обовязково військових вправ. В середніх школах тепер буде дві години тижнево науки про воєнне ремесло, а кромі того студенти мусітимуть побувати частину вакацій у військових таборах. Тепер совітська Росія удержує 600,-000-ну армію і з ощадности не хоче її побільшувати, але сподівається, що навчання військового ремесла у школах побільшить оборонну здатність держави.

### КУЛІ В ГРИБАХ З СОВДЕПІЇ.

З Бостону в Америці повідомляють, що в грибах, які спроваджено з Совдепії, найдено повкладані в коріння кулі. Деякі з них були кулі „дум-дум", які колиб вибухли, моглиб нарободити досить шкоди. Припускають, що совітський „госторг" (торговельний уряд), який продає ці гриби, вкладав в них ці кулі на те, щоб збільшити вагу товару і заробити більше грошей.

### АРЕШТОВАННЄ ПОЧТОВОГО УРЯДНИКА.

В Кракові арештувала поліція почтового асистента на желізничім двірці за це, що він від трьох місяців присвоював собі ріжні грошеві заграничні посилки. При особистій ревізії, яку переведено у нього, знайдено чималу суму грошей у ріжних валютах, захованих у черевиках.

### АВТОНОМІЯ В НАСТУПІ!

В понеділок, дня 22 м. м., виголосив у львівській ратушевій салі редактор „Роботник-а", Тадей Голуфко, відчит про національні меншости в Польщі. Прелеґент стоїть на становищі співжиття з меншинами і вважає крайною порою припинити погром Польщі у відношені до своїх національних меншин. Що до Жидів і Німців, то — на думку прелеґента — справа стоїть уже на добрій дорозі. Инакше стоїть справа з Українцями та Білорусинами: дивлячись на польську політику у відношенні до Українців та Білорусинів, кожний чесний Поляк мусить паленіти зі стиду та почуття ганьби. Польща довершила повного погрому українського та білоруського шкільництва, перевела розклад самоврядування, завела поліційний режим на українських і білоруських землях. В приводу такої політики ситуація кожного Поляка заграницею — очевидно — страшна. Відчит був призначений для польської публики, і тому його тенденцією було засування з одного боку стиду та ганьби, якою вкриває себе Польща наслідком своєї політики у відношенні до третини (?) свойого непольського населення, а з другого боку вказання всіх далеко їдучих позитивних для Польщі наслідків на випадок зреалізування голошеної прелеґентом ідеї співжиття Поляків зі своїми меншинами. Конкретною розвязкою українського та білоруського питання в Польщі вважає прелеґент надання територіяльної автономії для західноукраїнських та білоруських земель. Незалежна Україна (але без Галичини) та незалежна Білорусь є в інтересі Польщі, і тому Голуфко здає собі справу з майбутньої зміни теперішних польських східних границь. Волинська територія — чисто українська — не представляла би в тому випадку ніяких труднощів ані сумнівів. В одній Східній Галичині не може прийти ніколи до розділу: або—або... Це ні польська, ні українська територія, бо хоч Українці мають тут більшість, то й 1½ міліона Поляків (!) теж щось значить, а зосібна 600 літ польської праці (!). Що привело Голуфка до Львова з теревенями про автономію, не знаємо, — але дивує нас балаканина на тему „ідеї співжиття" в нашій пресі, коли навіть самому Голуфкови відомо, що наше становище не має нічого спільного з ніякими автономіями, хочби і територіяльними. Того роду балаканина і писанина може лише внести небажаний заколот між наш народ. („Рада").

## Пропонують французько-німецький мілітарний союз

ПАРИЖ, 21. квітня. — Прибув тут з Берліна ґеніяльний німецький промисловець Арнольд Рехберґ, який працює вже від 6. літ над мілітарним і економічним союзом Франції з Німеччиною.

Такий союз піднесе на його думку в першу чергу саму Францію економічно, бо здержить упадок франка та збільшить кредит.

Рехберґови вдалося вже довести до порозуміння між французькою і німецькою продукцією поташу. Цей успіх загрів його до праці над дальшим збли женням промисловців обох країв. Плян такого зближення вже виготовлений. Рівнож оголошено проект мілітарного союза.

### ВЖЕ ВІДСВЯТКУВАЛИ СВЯТО НАРОДИН РИМУ.

РИМ, 21. квітня. — Сегодня відбулосє торжество 2679 народин Риму. Свято то злучив Муссоліні з двома другими, які він запровадив, а то з „Днем Кольоніяльним" і „Днем Праці".

В той спосіб пригадує Муссоліні, що італійський нарід верне до давної величі, коли зверне своє око на чужі краї, себто кольонії, а далі, коли буде ревно працювати.

Рим зложив Муссоліному чолобитню таку, як складали колись Римляни своїм цезарам.

Сам Муссоліні робив перегляд фашистських військ під триюмфальним луком римського цісаря Константина.

Всі склепи були замкнені, рівнож і школи. Часописи не вийшли. Музики грали по цілім місті. Всьо святкувало.

### СТОЛЯР ХОТІВ ПОРАТУВАТИ БРІЯНДА І НАБАВИВСЯ КЛОПОТУ.

ПАРИЖ, 20. квітня. — Один столяр з міста Мулєр, що є великим прихильником французького премієра Аристида Бріянда, вичитав, що премієр побирає всего 90.000 франків річної платні (около $3.225). Вважаючи таку низьку платню великою кривдою, вислав премієрови 1000 франків на „дрібні видатки" як дарунок.

Бріянд дуже чемно подякував за той дарунок, а заразом мусів інтервеніювати в департаменті поліції, яка хотіла укарати столяра за те, що образив премієра. Рівнож мусів Бріянд просити почту, щоби не карала столяра за те, що не вислав грошей в реджістрованім листі.

### ПЕРЕПОЛОХ В УГОРСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

БУДАПЕШТ, 20. квітня. — Підчас горячої сварки в справі скандалу з підробленими грішми, кинув хтось з ґалерії на салю нарад кілька пачок, які викликали велику паніку. Всі думали, що це кинули пекольну машину та що настане вибух.

Гідер фашистів Ґомбос був так відважним, що розпечатав пакунки і знайшов там тільки аґітаційні відозви.

### НЕ МАЮТЬ ДОВІРЯ ДО ГОСПОДАРКИ СОВІТІВ.

МОСКВА, 20. квітня. — Мимо урядових совітських оголошень, що індустрія зростає, а рубель має заґарантовану свою вартість, населення спішно закуповує, що тільки дається.

Це пояснюють тим, що населення надіється сього року великої економічної кризи й цілковитого упадку вартости гроша.

Кажуть, що цей сентимент є випливом заграничної пропаґанди, яка так неприхильно оцінює економічне положення совітів.

### ПОЛЬЩА І РУМУНІЯ ВИПРАВДУЮТЬ СВОЇ ДОГОВОРИ.

ВАРШАВА, 20. квітня. — Тут оголошено текст польсько-румунського договору. Оголошенє те мало на ціли переконати совіти, що в тім договорі нема нічого такого, що було би звернене проти радянського союза.

Часописи подають, що Польща готова заключити з совітами такий самий договір, але аж тоді, коли совіти будуть ставитися до Польщі більш прихильно. Тоді і гр. Скшинскі буде ревізитувати Чічеріна в Москві.

### ПЕРШИЙ ЧЕК, ЯКИЙ ПЕРЕЛЕТІВ ОКЕАН ПО РАДІО.

ЛОНДОН, 20. квітня. — Ґенерал Гарборд, Президент Радієвої Корпорації Злучених Держав вислав сегодня звідси через радіо до Радієвої Корпорації в Америці чек на $1000, який скешовано в нюйоркськім банку як звичайний чек.

Ґенерал Гарборд заявив, що за два тижні зачнеться між Европою а Америкою правильна щоденна чекова висилка гроша при допомозі радія.

### ЩО ДУМАЄ РОСІЙСЬКИЙ НАРІД ПРО ЕКСПЕДИЦІЮ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

МОСКВА, 19. квітня. — Подорожею, яку має відбути Амундзен до північного бігуна, цікавляться і селяне. Ходять поголоски про нові краї, де буде ліпше і краще жити, а далі і про скарби, які нагромаджені в срібній палаті дочки ледяного короля півночі.

Таке почув американський кореспондент від якоїсь бабусі на стріткарі. Перервав тільки ту бесіду салдат, який заявив, що не вірить в ті скарби, бо якби вони там дійсно були, то Анґлійці були би вже їх давно звідтам забрали.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодинокі числа три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сити і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# ДУХОВЕНСТВО А ПОЛІТИКА.

Вчера згадали ми про папський пастирський лист, яким заборонено католицьким епископам в Мексико, а рівнож і католицькому духовенству належати до якихнебудь політичних партій, або основувати політичні партії з іменем „католицькі". Заборонено рівнож тому самому духовенству писанне політичних артикулів до журналів.

Це зарядженне відноситься на жаль тільки до Мексико. А шкода! Придалося би воно цілком добре і для Злучених Держав, особливо для нас Українців в Америці.

Бо до сього часу виливали помиї на цілий наш визвольний рух і на всіх наших провідників головно ліві і червоні, що звуть себе поступовими і невіруючими. Коли вже й тим переїлося паплюженнє та коли їх вже ніхто не хотів слухати, пощастило нам небо і дало нам другого рода оборонців, що рівнож обкидають болотом всіх і вся. Тим разм це вже дуже праві оборонці, а навіть дуже побожні.

Один з таких то наших духовних достойників розписався про наш визвольний рух. Взяв собі його навіть до серця і сказав нам велику новину, що визвольна боротьба це не січка, не пустослове і не глум та що наші „руїнники" хрестилися во імя отця-чорта, сина-зрадника і руїнника-духа. А що руїнниками наш отець духовний вважає всіх наших провідників і малощо не весь наш нарід, так чорт побери цілу українську націю. Він того по правді не сказав, бо порадив нам молитву як лік на те нещасте. Та що з того, коли по такій писанині навіть побожний христіянин махне на свою націю руками. Бо, коли вірити словам духовного речника, то спасти анархістичний і невіруючий український нарід може хиба тільки чудо. А що на чудеса тепер не так то легко, так спускайся, нещасливий український народе, на дно.

Річ ясна, що ми признаемо свободу релігійних і політичних переконань. Ми розуміємо, що можна проповідувати католицизм і гетьманат. Але не можемо зрозуміти, чому та пропаганда мае йти шляхом змішування з болотом визвольних змагань і стремлінь тих людий, що віддали і віддають всі свої сили і всьо своє знанне для добуття національного визволення. Чому пускається далі пусті і неоправдані фрази про подвиги провідників чужих націй, коли кожда з поневолених націй до ірляндського народу включно, мала повно зрадників. Чи треба доконче покликуватися аж на посадника Корку, коли і в нас голодували тижнями сотки студентів, а в нових часах голодують політичні вязні і гинуть. Тільки про їх смерть менше в світі знають як про посадника Корку. Світ одначе може не знати, але ми самі повинні на се памятати. Чи нам мало замордованої Ольги Бесарабової, чи нам мало розстріляних Шереметів Мельничуків і соток других, бо про тих, що полягли геройською смертю в Галичині і на землях Великої України, вже й не згадуемо.

„Знаемо з минувшини свого народа тільки те, що перекручене, вивернене догори ногами й ненавистю переїджене наскрізь, а не те, що високе й принадне" — так пише духовний речник. І святу правду пише і то тільки в тім однім. Та на жаль і та одинока його правда побивае його самого. Бо й він не знае нічого взнеслого з нашої минувшини ні теперішности і подае нам з неї тільки ту саму отрую, яку дають нам пити червоні оборонці з ліва.

Тому не лічать наші духовні політикани нашого хорого національного організму, а тільки завдають йому свіжі рани. І краще буде, якщо вони не будуть ущасливлювати нашу бідну націю своїми рецептами, бо наш нарід мав їх вже доволі, а возьмуться до далеко скромнійших завдань, себто до позитивної праці в своїх громадах і серед свого стада тут на еміґрації. Політику хай вже лишать на боці. Бо нею не приносять, як бачимо, ніякого хісна, а тільки нові клопоти. Користи з такої роботи не буде ніякої, а тільки шкода для церкви самої, а далі і для народа.

Ми маемо в Америці свого рода церковне, а далі й політичне Мексико. Але хто винен тому Мексикови? Чи може тільки ті провідники, на яких виливае духовний речник помиї, чи може инші провідники. Чи може часами не ті самі, що хочуть надати новий напрям нашому визвольному рухови. Лікарю, вилічи себе самого! Заведи порядок в своїм власнім ґаздівстві, а тоді берися давати напрям визвольному рухови нації. Побачивши свої власні хиби і свою неміч, свою інертність і свої власні гріхи, не будете кидати каменем на те, чого навіть не знаете.

Такими словами пе хочемо нікого діткнути. Хочемо тільки здержати ту гістерію, з якою звикли в нас тут в Америці оздоровлювати наше громадянське житте, а далі й цілу націю. Бо гістерія не лічить а тільки поширюе хоробу.

Якщо наше духовенство мае прикладати рук до поширення гістерії, так краще, щоби воно взагалі до політики не мішалося. Бо своєю роботою воно тільки вносить нове замішанне. Мабуть таке саме, яке вносило політикуюче католицьке духовенство в мексиканський хаос. В тім случаю було би краще, щоби наше духовенство стрінула що до політиканства з боку Риму та сама доля, що й мексиканське католицьке духовенство.

Того одначе ми йому не бажаемо. Ми хотілиб тільки здержати деяких загорілих реформаторів від оплюгавлювання нашої визвольної боротьби. Хай держаться в критиці хоч христіянської поблажливости, бо їм ще дуже а дуже далеко до діл і посвяти тих, на яких сони сухої нитки не лишають.

# ЩО ТАКЕ ЕВРАЗІЙСТВО.

В 1921 році ґрупа російських учених випустила у світ перший свій збірник „Ісход к востоку. Предчувствія і свершенія. Утвержденіе Евразійцев".

Назвалася та ґрупа „Евразійцями", пояснюючи цей термін так: „Русскіе люде і люде россійскаго міра — се ні Европейці, ні Азіяти. Зливаючись з рідною і окружаючою нас стихією культури і життя — ми не соромимось визнати себе — Евразійцями".

З того часу вже вийшли чотири збірники тих Евразійців, в яких вони поширювали і поглиблювали свою ідеольоґію. Спочатку це евразійство здавалося дійсно чимсь новим, але з певністю сказати, що се таке, не було можливо. Тому більшість Росіян і стрінула його якось здержано, а то й ворожо, як щось нове й невиразне, що розбиває єдність російської великодержавної думки.

Нарешті з виходом у світ четвертого їх збірника можна вже з певністю говорити, що нової ідеольоґії в московсько-російському „великодержавію" вони не творять. Лишається стара трійця „Православіе, Цар, велікая Росія", а Евразійці намагаються її лише більш ґрунтовно обоснувати. Також намагаються вони дати ідеольоґічні підстави до стихійної московської ненависти й неґації Европи.

„Евразійці дають нове ґеоґрафічне та історичне розуміння Росії й того всього світу, який вони звуть іменем російським або „евразійським". Так пишуть про себе Евразійці. Там, де стара ґеоґрафія розріжняла два континенти, Европу і Азію, там вони стали називати третій — середній материк — „Евразію" — і від нього взяли собі імя. Отже назвисько „Евразійське" є ґеоґрафічного походження.

Під словом „Евразія" ці „новатори" розуміють увесь сей великий шмат землі, що обнимає: східно-европейську, західно-сибірську та туркестанську рівнину, а також гори Уральські, „російського" Далекого Сходу, Східного Сибіру, Середньої Азії, Персії і Кавказу разом з узгірями на всіх цих просторах.

„Росія посідає основні простори земель Евразії" — пишуть Евразійці. З цього видно, що нічого особливого в цій вигадці немає кромі великої смілости причепити до володінь бувшої російської імперії нове ґеоґрафічне поняття, яке малоби ще краще обоснувати російський імперіялізм.

Не станем тут зупинятися на тому, які величезні ґеоґрафічні ріжниці заходять межи Туркестаном а Сибіром, між східно-европейською рівниною а Далеким Сходом, чи Кавказом, і т. д.

Зробивши надужиття над найпростійшими ґеоґрафічними определіннями російського імперіялізму, Евразійці так само безцеремонно зводять в одну цілість усі культури. І візантійська, і азійська, і східна і другі, — всі разом переходять в одну „евразійську". Словом, „евразія" се щось так само загальне, як і „Россія". Евразійці признають, що російська імперія загинула і розвалилась тому, що вона не мала виробленої ідеольоґії для свого істнування, та не спиралася на такі одноцільні основи, як ґеоґрафічні, культурні й історичні. Тому вони й намагаються при помочі сеї „Евразії" створити ту теоретичну єдність для великої Росії — Евразії.

Самі таки Евразійці визнають, що вони не можуть пояснити минулу, сучасну й майбутну культурну питоменність Росії. Вони лише вказують, що жерелами сеї самобутности є сполученне в російській культурі европейських і азійських елементів.

„Евразійці — православні люде" — пишуть вони про себе.

В Евразійців лишається та сама ненависть до Европи, яка була в кождого „русскаво человека". „Евразійство відкидає безапеляційний авторитет европейської культури". Тому Евразійці проголошують своїм гаслом національну „русскую" культуру та відпекуються від усього, що для московської культури зроблено після Петра Першого, погорджують тим, як санкт-петербурґським, імператорсько-оберпрокуроровським періодом російської історії. Виходячи з такої засади заперечення всього, що зроблено з часів Петра Першого, аби приєднати Росію до европейських народів, Евразійці хотять відкинути всю двохсотрічну історію Росії. Себто вони хочуть всю Росію знову обернути в стару допетровську Московщину. Але тут, щоби бути послідовними, вони повинніби відмовитись від свого великоросійського імперіялізму і замкнутися у ґеоґрафічних межах московського племени. Та вони сього не роблять.

Навпаки, вони хотять стару допетровську Московщину, зо всім її царським деспотизмом, силоміць накинути всім народам, що заселяють землі їх „Евразії".

„Для того, — кажуть вони, „аби найти життєздібні основи російської відбудови, треба знову вернутися до творчого засвоєння примітивів „русского" буття". Вони кличуть своїх послідовців відступати на всіх ділянках духового життя в давнопережиті часи старої Московщини. Вони кличуть Росіян вернутися в ті часи середніх віків, коли вся Европа жахалась дійсно варварської Московщини.

Правда, вони визнають „корінну перебудову сучасних російських соціяльних відносин", але рівночасно вони упевняють і себе й других, що народи Евразії хочуть задержати монархію, і тому рахують конче потрібним привернути „розвалений царат в усій його широті".

Така широка розвязка, на їх думку, піднесе й затвердить нову династію, та закріпить усі творчі здобутки нових часів.

Здається, із сказаного уже можна собі уявити, як ставляться Евразійці до України. Для них і Галичина і Волинь і Київська Русь і Новгород і Суздаль і Московщина і т. д., трохи не з самого першого дня появи Славян в Европі, мають одну спільну і нероздільну історію. Українці, Москалі, Білоруси — це в них один „русскій народ", який має одну мову, одну віру, однакові звичаї і одну культуру. Бували, мовляв, в окремих „русскіх" князів, чи політиків в старі часи деякі ріжні „мірочувствованія", що зробило лише поверхову ріжницю між „малоросом" та „велікоросом". Такими яскравими ріжними „мірочувствованіями" були „образи двох" „русскіх" князів — Данила Галицького та Олександра Невського. Спадщиною блескучих, але не продуманих подвигів одного — було латинське рабство Руси південно-західної, а з подвигів другого — зявилася велика Держава Російська".

На цьому можна й поставити точку, додавши, що на початках свого народження евразійство робило враження нібито чогось дійсно оріґінального та нового. Але, коли загадкове обличча евразійства остаточно вималювалося з туману перших їх збірників, то перед нами зявилися давно відомі морди Соболевських, Маркових „вторих", ґрафів Бобринських, та инших великодержавних політиків, учених чи просто „вѣрнопoдданих".

Ледво чи можна назвати оріґінальним це, що вони намагаються воскрешати стару Московщину з її ненавистю до науки, штуки, права, освіти, громадянства і т. д.

В цьому криється вся суть евразійства, як страшної реакції з відступом від сучасности на 200—300 років назад. Тому з ним, як лише з відгуком давно й безповоротно пережитої епохи, самі навіть Москалі всіх напрямків мало числяться.

Відгуком евразійства серед Українців треба вважати писання В. Ліпінського, в якого стрічаємо такий самий поворот до давно закиненої старовини, містицизм, розбіжність та суперечність у поглядах, ту саму утопічність, а наконець навіть аґітацію за закиненням самостійницьких стремлінь та добровільним признаннем своєї приналежности до російської імперії.

# АРЕШТИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

(Лист з Харкова).

Харків 10. березня.

Не добре заповідається весна на Україні! Поминувши негоду, що підрізала озимину та спричинила недорід в багатьох районах, поминувши страшну нужду спричинену доріжнею і пр. пр. блага, що обильно впали на Україну, — ще один жахливий прояв захитав і так кволим життям нашого громадянства. Це нова хвиля терору, що прокочується по Україні. Зі всіх майже провінціяльних центрів лине застрашаючий оклик: арештують!

За що, — ніхто не знає, хоч багато додумується. Але що думати це часом також небезпечна річ на Радянщині, проте мовчать. Мовчить громадянство і тільки наслухує. А вістки глухі йдуть: В Київі заповнились тюрми „політичними", в Катеринославщині виарештовано всіх „націоналістично настроєних громадян", в Одесі те саме. Біля тисячу осіб карається вже по тюрмах. Більшість між ними становлять „поворотці", себто ті, що вернули з еміґрації і за свою попередню службу в протибольшевицьких урядах мали приемність „состоять на особом учете в Д. П. У."

Большевики шукають за „контрреволюційними ячейками". Чи такі ячейки істнують на Україні? — „Не смею знать" — мушу відповісти. Саміж большевики кажуть — що так. Кажуть, що підполля підміноване не гірше як колись Росія в дореволюційні часи. І в кожному свідомому Українцеви бачить Д. П. У. контреволюціонера. „На Україні готується гріб для комунізму" — сказав недавно один визначний московський большевик. Чи це правда? Також: — „не смею знать!" Фактом є, що при недавно відкритому „контрреволюційному заговорі" в Київі натраплено на нитки, що вели доволі глибоко, але все таки загубились так, що їхнього кінця годі по нинішний день дошукатися. Большевики говорять про контрреволюційну підпольну орґанізацію, що обєднує українських націоналістів з грузинськими, вірменськими а навіть московськими.

Це на виправдання дотеперішних арештів. А нові продовжуються. Діяльнійші Українці, особливо ті, що мають „нечисте минуле", відчахнулись від товариського життя, ходять одинцем, мовчать і... чекають. Чи контрреволюції?... Ні, дальших арештів.

Із закордоном, з українською еміґрацією, звязок давно перірваний. Не знаємо, що у Вас діється і не хочемо знати, бо це небезпечно. Всі листи, що проходять леґальною дорогою, підлягають цензурі підзорливого Д. П. У. А потім?... „Особий учет" і т. п. „приемности" вільного громадянського життя на Радянщині. Не добре коїться у нас. Таемний несупокійний наляг на Україну. Супокійне одно Д. П. У... незрівнаний двійник преславної царської охрани.

Галичанин.

(„Новий Час").

# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

## ЧОМУ НАМ ТРЕБА СВОЇХ ВЛАСНИХ НАРОДНИХ ДОМІВ.

В нашій громаді нема такої української галі, щоби була відповідна на представлення і концерти. Тому йдуть наші у країні до своїх сусідів — Поляків і наймають в них галю.

Був і я на представленню „Безталанна", яке відбулося в такій галі.

Був ще на тім представленню польський священник та польські сестри. Як тільки ввійшли на салю, так наші побігли на випередки, щоби їх доконче посадити в першім ряді. А вони сіли, трохи посиділи, а потім один за другим вийшли, не бачивши й половини штуки.

За те ми ще дякували їм і то в польській мові.

По представленню хор відспівав: Ой летіла горлиця. Ми звикли співати при кінци народних вистав: Ще не вмерла Україна, але на таке в польській галі ніхто не відважився.

Таке наше поведенне виглядає на кривлення душею. В теперішних часах не можемо себе добре почувати в польських галях і то ще там, де сидить польський священник і матечки.

Виховувати наш нарід можемо тільки в своїй власній хаті.

О. Ф.

Балтімор, М. Д.

## ЧЕСТЬ КОЖДОМУ МИЛА.

Чи хто бідний чи богатий, честь кождому з них мила і ніхто не повинен її другому відбирати.

Відобрати другому честь легко, а віддати тяжко, а часом і неможливо. Вкрадені гроші можна звернути і заподіяну кривду направити, а не так з відобраною честю.

Всяку кривду легко забути, але тої кривди, що торкається нашої чести годі вимазати з серця. Памятає її чоловік дуже часто до самої смерти.

Та ми на те не зважаємо, особливо ми, Українці, що звикли одні других підозрівати та взаїмно собі честь відбирати.

А колиб ми вміли шанувати честь другого, богато краще поплило би наше народне житте. Була би більша згода і охота до праці.

Анна Хомяк.

Шамокін, Па.

Ю. Будяк.

# На весні.

Весною, далеко від горя землі,
Під небо неслися стрункі журавлі,
Неслися і радо кричали —
То весну вони величали.

Їх крик гордовито під небом лунав,
Я з ними на волю полинуть бажав,
До них повертався з мольбою:
Візьміть і мене ви з собою!..

В небесній блакиті неслися вони,
Безмежної волі крилаті сини,
І в морі блакиті тонули —
Гіркого благання не чули...

А хочби й почули, хіба-б узяли?
Хіба-б вони волю рабові дали?
В просторі, де воля гуляє,
Пригноблений місця не має...

Закутий в страждання сумної землі,
Я заздро дивлюся на ті журавлі,
Дивлюся на небо з журбою,
Як боркана птиця весною...

# ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

## В СПРАВІ ПЕРЕХОДУ ДІТИЙ З ОДНОЇ ДО ДРУГОЇ КЛЯСИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

Секретар 84-го відділу питає: Богато членів, що вже мають діти свої в Союзі обезпечені за 25 ц. місячної вкладки, хотілиби платити по 50 ц. місячно. Прошу відповісти як дітий переписується з одної кляси до другої?

3-та ВІДПОВІДЬ:

Коли дитина переходить з одної кляси до другої, то секретар відбирає її грамоту і залучає до аплікації до другої кляси. На тій підставі вона буде з першої кляси викреслена а до другої принята. Кромі виписання аплікації для сеї дитини до другої кляси і звороту старої грамоти з кляси першої, треба ту всю роботу зазначити на місячнім звіті в рубриці „перейшли до іншої кляси обезпечення".

# Мої мрії.

Мої мрії золотії
Де поділись ви?
Чом від мене полинули
Начеб не були!

Колись мріяв я о щастю,
Зеленім садку.
Нині мріяти не хочесь,
Лежу на піску.

Все що живе то любуєсь
Життєм та красою,
Я ледащо і не знаю,
Що зробить з собою.

Як умру я то не знаю,
Що зі мною буде,
Чи згадають чи спитають
Коли кого люде.

Не згадають і не будуть
Нікого питати,
Бо не вмів я над собою
Сам запанувати.

Не умів я життя свого
Як слід оцінити,
Хоч о раю колись мріяв,
Але не вмів жити.

М. Олексів.

Ню Йорк.

ПОЗІР! **ФІЛАДЕЛФІЙЦІ І ОКОЛИЦЯ!** ПОЗІР!

## Заходом відділів У. Н. Союза з Филаделфії при вспівучасти доооколичних відділів

— відбудесь —

# ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО

З НАГОДИ

## 30-ЛІТНОЇ РІЧНИЦІ ІСТНОВАННЯ У. Н. СОЮЗА

## в неділю 25-го квітня 1926 р.

**В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ,**

**849 Н. Франклін ул., Філадельфія, Па.**

**В програму свята входить панахида за померших членів У. Н. Союза, яка відбудеться о год. 5-ій і концерт, який відбудеся о год. 7-ій вечером.**

### ПРОГРАМА:

Часть І.

1. **Отворение** ........ **І. Пеленський,** голова Комітету
2. **Вступне слово** ........ **Т. Ґрицей,** гол. предс. У. Н. С.
3. **Куди ти згинув Рідний Краю,** муз. Я. Степового, відспіває **В. Світлів**
4. **Пяно сольо** ........ **п-на К. Росоловичівна**
5. **Пливе човен,** дует, баркароля Лисенка, виконають **П. Квітка і Т. Стеценко**
6. Квінтет: а) **Вечірний Дзвін,** Г. Павловського ........
   б) **Дощик,** М. Лисенка, виконають ........
   **П. Квітка, Т. Стеценко, В. Світлів, Г. Павловський і В. Чавдарів.**

Часть II.

7. **Реферат про У. Н. Союз** ........ **О. Ревюк**
8. Сопран сольо: а) **Соловейко,** муз. Заремби ........
   б) **Тропак,** муз. Бончківського, відспіває ...... **П. Квітка**
9. Скрипкове сольо: а) **Українська Думка,** А. Кужелі ........
   б) **Пісня без слів,** Січинського, виконає .... **Ф. Дубас**
10. Дует: **Пісня Сліпих,** муз. Сениці, відспівають **В. Світлів і Г. Павловський**
11. Квінтет: а) **Ой гай мати зелененький,** муз. Лисенка ........
    б) **Стелися барвінку,** муз. Стеценка, виконають ........
    **П. Квітка, Т. Стеценко, В. Світлів, Г. Павловський і В. Чавдарів.**
12. **Роздача відзначень від У. Н. Союза з нагоди кампанії приєднування нових членів в 1925 році.**

**Вокальному квінтетові і солістам акомпанює панна Віра Стеткевич.**

**Всі члени відділів У. Н. Союза обовязані явитися на галі вже о год. 4-ій пополудни враз з відзнаками і прапорами. З галі всі удадуться походом до укр. кат. катедри на панахиду. По панахиді вернуться всі члени до галі на концерт.**

**Проситься всіх членів та всіх філадельфійських та доооколичних громадян прибути численно на се свято та своєю присутністю звеличати 30-ний ювилей найстаршої української організації в Америці.**

**В концерті беруть участь співаки бувшого хору О. Кошиця та другі визначні наші артисти**

**ВСТУП ДЛЯ ВСІХ ВІЛЬНИЙ.**

**КОМІТЕТ СВЯТА.**

## З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

### НЮ ЙОРК, Н. Й.

**Писанка на діточу школу.**

З давніх віків укаїнський нарід має звичай на Великдень розписувати писанки і ними обдаровувати один другого.

Краса чудових українських писанок відома далеко поза межі України, а між ними найгарнійші писанки гуцульські. Писанки — це своєрідне і дуже богате мистецтво. То не тільки собі звичайне червоне яєчко — знак життя, ні, то більше, то символ того ріжноманітного життя розписаного таким чудесним взором, як писанка.

Українець надто тонко відчуває красу і любить її, тому і писанка його завжди буває такої краси і художности. Тут на чужині писанка особливо дорога для кождого з Українців, бо вона вяже його з тисячлітною традицією свого рідного народу, вона тут далеко за морем є немов би шматочком того повного краси рідного і милого краю. Вона є тою грудочкою землі рідної, яку завжди наші старі люди, йдучи на чужину, брали з собою, аби на випадок смерти положили їх до гробу разом з грудочкою тої землі.

Це символ великої любови українського народу до своєї рідної землі, до свого рідного краю. Тому і звичай є зберігати писанку з року в рік: від Великодня до Великодня, аби вона завжди нагадувала про рідний край, про красу життя.

Українській шкільній раді в Ню Йорку прийшла щаслива думка продавати в цей рік на Великдень рідну писанку. Дохід чистий піде на українську школу в Ню Йоку.

Продажю писанок на шкільному базарі в Народнім Домі, на 7-ій вулиці, біля церкви та в инших місцях завідує енерґійний член шкільної ради Іван Марусевич.

**Нюйорчанин.**

### ВИЛМИНҐТОН, ДЕЛ.

**Час нам над собою застановитися.**

Було те два дні перед Святим Вечером Різдва Христового. Земля замерзла. Сніжок трусить.

Приходить домів моя жінка із ґросерні й каже: „Твій краян П. Я. дуже хорий. Вже й священик має приїхати сповідати на смерть". Питаю, що з ним сталося. Таж я його тамтого тижня бачив зовсім здорового.

Але що я робив на нічну шифту, думаю, як буду йти до роботи, то по дорозі й вступлю.

Приходжу до гавзу застаю доктора. Питаю його, що з ним є. Каже він: „Застудився. Але то не шкодить. Він з того вийде". Я, теж не вчерайшій, подивився на него і помислив собі: Краянцю, далеко до рана! І пійшов я до роботи. Певний я був того, що він з того не вийде. Але з другої сторони я знав, що він має доброго краяна і приятеля У. Н. Союз, до котрого рік і пару місяців тому як я його на силу затягнув. На сього найщирійшого нашого опікуна в нещастю, котрий вже не одному дав поміч, я тепер мав всю надію. Переробив я ніч. В суботу рано на Святий Вечер іду я з роботи і думаю: вступлю та зобачу, як там з ним. Заходжу з ярду. Слухаю. Хтось з плачем вибіг на фронтові двері. Прийшов я до того „руму", де він лежав. Дивлюся. Вже неживий. В тім як раз часі скінчив життя...

Якіж то свята будуть мати жінка і пятеро малих дітий? А шесте може народитись леда день. Найстарша дівчинка всего 11 літ, а наймолодшій 2 роки. Лиш подумайте дорогі читачі, яка розпука бере ту жінку. Гавз компанічний. Нема робітника, нема гавзу. Нема відки жити. Якіж ті свята будуть. Замісць того, щоби свічка до вечері горіла на столі над кутею, то кілька свічок горить татови в головах.

Дав я знати братському секретареви нашого відділу. Прийшов секретар. Виписав посмертну аплікацію. Вислали ми сю сумну вість, нашому опікунови, У. Н. Союзови. Тижня не минуло, а він прислав уже нам чек на тисячу долярів для бідної вдови з пятьма дрібними діточками.

Коли секретар в моїй присутности віддав тисяч-доляровий чек блиснула велика радість на обличю вдови. Занесла вона той чек до банку а за який час трафився дім на спродаж за 11 соток. Порадив я їй купити собі той дім. І вона купила і мешкає вже третий рік в своїй власній хаті та не платить ренту. І чи не добрий товариш наш У. Н. Союз? Вже два рази У. Н. С. вислав запомогу для бідних шестеро сиріт і місцеве запомогове товариство помагає і так бідна вдова дає собі раду в своїм домі. А щож вона булаб робила, колиб не був її чоловік членом У. Н. Союза?

Старайтеся вписати себе і приєднуйте других, щоби не було ні одного Українця, котрий би не належав до У. Н. Союза. Щоби нас часами не стрінув Великдень так, як мого краяна стрінув Святий Вечір. Будьмо приготовані на такий випадок.

**С. Фіґун,**
член 247 від. У. Н. Союза.

## МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Любов" від. 45 У. Н. Союза отсим повідомляє всіх своїх членів, щоби прибули в неділю дня 25. квітня с. р. на галю Амер. Горожан о год. 4-тій пополудни, на Ювилейний Концерт Укр. Н. Союза. Кождий член зобовязаний явитись точно в означений час. М. Рибак, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Отсим повідомляється членів бр. св. Василія 339 від. У. Н. Союза, що місячні збори відбудуться в неділю 25 квітня 1926 р. о першій годині пополудни під числом 610 S. American St. Кождий член обовязаний явитись бо є важні справи до полагодження, так само буде зарядження що до Ювилейного Концерту У. Н. Союза, котрий відбудеться дня 25 квітня під числом 849 N. Franklin St. Неявившийся член на сих зборах заплатить $1.00 а урядник $2.00. За уряд бр. Василія: Іван Сорока, предс.; Іван Шекмар, кас.; Олекса Будай, секр.

СКРАНТОН, ПА. — Бр. св. Володимира від. 162 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що звичайний мідінґ відбудеться 25 квітня в гали церковній в першій годині пополудни. Проситься всіх прийти на сей мітинґ бо є важні справи до полагодження. — В. Баран, предс.; М. Гнатів, секретар.









**ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.**

**Р. Л. СТІВЕНСОН.**

# ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ШЕСТА.

(42)

**(Докінчення).**

То було наше послідне діло на острові. Перед тим уложили ми скарби безпечно на кораблі та набрали досить води до пиття, а також і трохи соленої козини. Відтак одного красного дня витягнули ми з води якор, до чого ледви стало наших сил та й під тою самою фляґою, яку капітан був вивісив на хаті з кругляків і боронив її, виплили з північної пристані.

Ті три буканіри, видко, пильнійше слідили за нами, як нам те здавалося. Бо коли ми навертали до проливу і доїздили до полудневої сторони, побачили ми їх всіх трьох, як вони повклякали на березі та благаючи і здіймали в гору руки. Мені здається, що нам всім було їх дуже жаль, що ми їх лишаємо в такому безрадньому положенню; але нам годі було їх забирати з собою і виставлятися на небезпеку нового бунту, а везти їх домів на те, щоби їх там віддати на шибеницю, то був по нашій думці лиш якийсь лютий рід ласки. Доктор длятого лиш кликнув до них та дав їм знати, що ми лишили для них поживу і деякі припаси і сказав в котрому місці. Але вони не переставали кликати нас по імени, та на милість Бога просити, щоби змилосердитися над ними та не давати їм загибати в такому місці.

Накінець, коли побачили, що корабель пливе дальше та й відплив так далеко, що слів вже не було чути, схопився один з них — котрий то був, вже не знаю — заверещав охриплим голосом, приложив свою рушницю до плеча і стрілив за нами, а куля полетіла Силверови понад голову та зробила діру у великому вітрилі.

Ми тоді поховалися поза поручче корабля. Коли я виглянув знова з корабля, їх вже не було на березі, а сама земля була вже так далеко, що її ще ледви було видко. Коли настало полудне, щезла вже була на мою превелику радість і найвисша скала острова з закопаними скарбами зовсім поза синім овидом.

Нас було так мало людий на кораблі, що ми всі мусіли взятися до роботи, щоби виконати прикази капітана, котрий все ще не міг встати і лежав на позадній часті корабля. Ми пустилися до найблизшого порту в еспанській Америці, бо годі нам було вертати домів без нових матрозів і накінець, коли ми туди доїхали, були таки вже зовсім послабли, бо і вітер дув нам в очі і треба було перебути кілька сильних бур.

Сонце мало як раз заходити, коли ми заплили до хорошого порту і нас зараз зі всіх боків обскочили лодки, на котрих мурини, мексиканські Індіяни та местіци подавали овочі і ярину та готові були за дрібною монетою скакати у воду. Вид тільки добродушних лиць (особливо муринських), смак тих многих полудневих овочів, а передовсім світла, що світилися в місті, творили дивний контраст до нашого темного і кривавого побуту на острові. Доктор і скваєр взяли мене з собою на беріг, щоби там побути яку годину. Там стрітили ми капітана якогось анґлійського военного корабля, зайшли з ним в розмову, пішли на його корабель і там нам час так весело минув, що вже свитало, коли ми знову причалили до „Гіспаніолі".

Бен Ґон був сам один на покладі і почавши довгу розмову, став нам признаватися. Силвер утік. Бен на кілька годин перед тим поміг йому втікати і казав нам тепер, що зробив то лиш длятого, щоби нам уратувати життє, котрого нас був певно позбавивби той чоловік з кулею, як би був лишився на кораблі. Але то ще не все. Корабельний кухар не покинув нас з порожніми руками. Він, несспостережено перерізав дошку в кораблі і взяв один мішок з грішми, в котрому було триста або чотириста ґіней, на дорогу для дальшої своєї блуканини. Мені видиться, що ми всі були тому раді, що позбулися його так дешевим способом. Але кінчім! Ми приймили кількох моряків, мали щасливу дорогу та приїхали до Брістоля саме, коли пан Бленділ хотів лагодити по нас другий корабель. З первісної залоги „Гіспаніолі" вернуло домів лиш пять мужа. „Горівка і чорт забрали других", хоч в нашому случаї ще не так зле було, як на тому кораблі, про котрий наші буканіри співали:

„Поплило на море мужа сім-
[десять пять,
А домів вернув з них лиш
[один назад".

Ми дістали спору пайку із скарбів та уживали її, як хто знав і умів, добре або зле. Капітан Смолет перестав вже їздити по морі. Ґрей не лиш щадив свої гроші, але що його взяла охота стати чимось в світі, пішов до моряцької школи і є тепер керманичем і співвласником красного, великого корабля, до того жонатий і батько родини. А що до Бен Ґона, то він дістав тисяч фунтів, котрі до трех неділь, або скажім точнійше, до девятнайцять днів, прогуляв або розтратив, бо двайцятого явився знову у нас та став жебрати. Тоді дали йому малу побережницьку хатину, як раз те, чого він на острові побоювався, і тепер жие в ній і всі його навидять. А хоч він все ще досить часто запивається, то всетаки що неділі й що свята ходить до церкви і там співає в хорі.

За Силвером і слух пропав. Той страшний моряк зі своєю кулею щез зовсім з мойого життя; але мабуть зійшовся він знову зі своєю старою муринкою та жиє собі десь може вигідно з нею і зі своїм капітаном Флинтом. Є бодай надія, що на тамтому світі не буде йому так вигідно.

Срібло в штабах і збруя лежать все ще о скільки знаю, на тому самому місці, де їх Флинт закопав та нехай там про мене лежать і до суду-віку. За ніяку ціну в світі я вже не вертавби до того проклятого острова і у мене найгірший сон тоді, коли мені сниться, що чую, як филі з гуком і шумом бють об скали, або аж кину собою на постелі, коли мені присниться, що капітан Флинт верещить мені своїм охриплим голосом до уха: „Золоті ескуди! Золоті ескуди!

**Михайло Хароль.**

# ПАВУТИННЯ.

Я є паук. Великий бурий паук з гнучкою, тугою шкірою. З шовковатим волоссям. З чудовим білим хрестом на хребті. Мальтанський лицар між пауками.

Я гордий своїм шляхотським родом. І справедливо. Моє шляхотство то не лише гарне імення. То одідичене мистецтво. Предок пауків-хрестяків відкрив мистецьку будову павутиння. Він був мудрійший як люде-лицарі. Він разом із іменем одідичив і знання. Так він оснував наш рід на віки вічні.

*

Люде взагалі є відсталі. Вони хочуть піднести народню силу і будують шпиталі. Здорові дають гроші. Сильні мусять часть своєї сили віддавати слабим. Вони ослаблюються, але слабі ніколи не будуть сильні. Ми зїдаємо слабих, а зменшення покриваємо збільшеними народинами.

...Тому ми ніколи не загинемо.

Сиджу під гарним зеленим листком. Теплий літний день. Сонце сяє. Моя сіть готова. Може без перешкоди перепустити кождий подув вітру. Сидить власне трутень на ній. Видно вважав себе джмілем. Тепер тріпає ногами й крильцями та шарпає нитками. Може ще видістався би, але я дороблюю ще кілька ниточок...

*

То так гарно, сидіти непорушно й глядіти на світ. То знають усі звірята, лише чоловік не знає. Лише він працює. — Мурашки і бжоли працюють також. Радше не вони, а їх безполі каліки. У людей каліцтво ще так не розвинене. Вони працюють щойно кілька тисячеліть, а инші жиють так уже міліони літ.

*

Люде є горді. Вони є найгордійші звірята. Вони горді трьома річами: тим, що вони люде, людською постаттю і людським духом. Той дух то найбільше нещастя нещасного людського роду. Насамперед чоловік є такий розумний як звір. Старається бути ситим, а як насититься, радіє життям. Потім зачинає ворушитися його дух. Він каже чоловікови, що, коли він нині ситий, то ще не завтра. І бідний чоловік зачинає старатися, щоби нині мав їду на завтра. Колиж має вже що їсти на ціле життя, то бере собі чоловічиху й має вже старатися для двох. Вона родить йому чоловічатко, а тоді вже журба йде геть поза смерть.

*

Витвором того духа є також мова. Ми звірята, мовчимо. Тому ми так дуже добре розуміємося. Кожен знає, що хоче другий. Лише люде говорять. Але я ще ніколи не бачив чоловіка, котрий дійсно знав би, що хоче инший чоловік.

*

Чоловік думає також, що винайшов мистецтво. Але найбільше мистецтво мають лише звірята. Бо найбільше мистецтво все є найбільшою досконалістю. Моє павутиння, щільник бжоли, будівля муравля, рисунок мотиля, краска цвіту, все є найпрактичнійші, які лише можуть бути.

Але чоловік знає це ліпше. Він називає мистецьким лише те, що є хосенне.

*

Люде все хотіли би пояснити. Лише самозрозумілого не розуміють. Ось там повзе дорогою мурашка. Надходить чоловік і настолочує мурашку. Вона ніколи не чула нiщо про істнування людей тай тепер ніщо не знає. Вона почувається нараз хорою, вже не може бігати, ще трохи ворушить ніжками тай гине... А люде вже довгі тисячеліття диспутують над смертю.

—o—

## ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, а ку дописуватель написав за кілька минут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не досилати „наглих" дописей з домаганням „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надолужила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій неподадних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

# ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

### НОРТГЕМПТОН, ПА.

**Коляда на Рідну Школу.**

Українці з Нортгемптон з великим зацікавленнем глядять по часописах як то випала сьогорічна коляда. Ми також горді з того, що могли зібрати на Рідну Школу $115.10. За те належиться щира подяка всім жертводавцям і колядникам. Поляки всею силою хочуть знищити українську школу, щоби в той спосіб закопати наш нарід в могилу. Ми знова повинні її розвивати, бо всі народи світа дбають в першу чергу про рідну школу.

З колядою в нашій громаді ходили: Лука Демчук, Антін Костів, Онуфрий Палій, Дмитро Дробот, Стефан Тюхтій, Василь Саюк, Юлія Мицьо, Анна Драбик, Іван Демчук, Ілія Литвин, Йосиф Косій і на Ормрод Іван Горбовий. На Рідну Школу призначено $90.00 а для інвалідів $23.00. Всіх грошей було $115.10, а 2.10 оставлено на пересилку і подорож колядників на Ормрод. Коляду зложили: по $2.00: о. І. Кутський, І. Свала, Дм. Дробот, Антін Костів, Василь Саюк, Ізра-(пекар) А. Вaнер; по $1: Он. Палій, М. Тимошик, Т. Бомба, Н. Худик, Т. Худик, П. Лахута, С. Тихий, К. Ґнатів, Анна Цапаня, Н. Кравчишин, А. Мартинюк, Ю. Мичуда, І. Вербіцький, Т. Придка, П. Солян, Й. Ассед (Арабієць), Саф. Коваль, В. Чичоловський, А. Крайник, Амб. Гошко, Т. Присташ, Т. Салаш, З. Градковський, С. Глущак, А. Гринда, В. Ткач, Т. Заячківський, І. Кіщук, І. Задубера, Е. Худий, І Нагірний, В. Демчишин, П. Ткач, С. Тюхтій, Г. Іванів, Г. Кочан, В. Кметик, Д. Пійонткович, В. Тарас, Катерина Салацька, С. Сеник, І. Прийдун (ст.), П. Лопадчак, Лука Демчук, М. Зембик, Г. Іванів, І. Сидор, Р. Коштай, Вол. Дворник, Й. Косій, П. Маслюк, П. Коштай, І. Демчук, П. Демчук, Г. Тритяк, П. Содовий, В. Боднарчук; по 50 цнт.: С. Русин, С. Варик, П. Крайник, К. Дрончак, А. Крайовський, П. Шарга, А. Конан, Г. Гринда, С. Драбик, І. Ґодзяк, А. Кремка, Г. Драущак, І. Кирило, Н. Гибрик, Т. Бенецький, А. Лукач, Ксеня Лісецька, Й. Білик, М. Брощак, І. Брощак, С. Чемерис, С. Лех, А. Драущак, Й. Кравчук, Д. Гуцалюк, Т. Борух, Д. Лисканич, Г. Підставський, Т. Карасицький, П. Стефаник, С. Веньгрин, П. Степчак; по 25 цнт.: Д. Процанин, С. Шпак.

З Ормрод; по $1: І. Горбовий, Н. Щербатий, Ю. Кашицький, І. Радьо, І. Боровецький, Д. Баба, К. Бурас, І. Олійник, М. Предемірський, Іл. Масляний, П. Перунь (чи Плечунь), П. Кочешаш, Д. Садляк, М. Ковалик; по 50 цнт.: Д. Балях, І. Торба (Поляк), П. Бруцяк, Ю. Сота, С. Параньчак, А. Крупа, П. Греча, М. Бобенко, Й. Торба (Поляк), І. Солтис (мл.), І. Солтис (ст.), І. Скурка, Г. Ґойда, М. Фіґура (Словак), Н. Нусь, Романський, В. Зюбрик, Т. Білоус, В. Карабан, М. Бяма, І. Карпин, І. Новак, М. Глива, О. Маїцький, І. Романюк, О. Саган, І. Мелета, М. Мазур 35 цнт.; по 25 цнт: М. Валях, І. Валях, І. Околович, В. Коколюс, І. Конопельскі (Поляк). Всім жертводавцям щира подяка. Трапилося нам і таке, що колядників відправили з кількох хат з нічим.

**Колядник.**

### НЮ ЙОРК, Н. Й.

**З Сюза Українок.**

На дар для п. О. Кобилянської зложили членки Жіночої Громади в Ню Йорку $15.00.

Та сама Жіноча Громада зложила $10.00 на українську промислову школу в Перемишли.

Пригадуємо нашим патріоткам і патріотам, що збірки ще не замкнені та що перемиська школа находиться в дійсній потребі. Українське жіноцтво повинно її щедро підперти.

**О. Лотоцька, секр.**

## КОБИ Я РОЖЕЮ БУЛА.

Ой коби я у городі,
Коби рожею була!
Зацвила би як найкраще
Цілий світ згорнула.

Ой коби я у городі,
Коби рожею була!
Тоби серця, що люблються
До себе згорнула.

Прогорнула би до себе
Любов молодую!
Що розвилась у серденьку
У нічку темную.

**Анна Хомяк.**



# СОН.

Людина потребує що найменше вісім годин сну на добу. І коли вона їх не має, то наслідки для здоровля можуть бути зовсім погані: біль голови, нестравність, часті простуди і передівсім почутя неустанної утоми, змучення. І коли в кого є ті недомагання, то він повинен переконатись, чи причиною не є саме невиспання.

Спати треба тому, що підчас сну людина не лише спочиває а й „росте". Частинки її організму, що були зужиті і знищені денним трудом, відростають і відновляються підчас сну. Як відомо, людське тіло складається з малесеньких клітин, які в ріжних комбінаціях творять ріжні органи тіла, кости, мязи, нерви і таке инше. Ті клітини неустанно зуживаються, „виродужуються", і тоді входять в кров з якої людина їх збуваєтьсся через легкі, шкіру та органи травлення. І чим тяжча праця, фізична чи умова, тим швидше псуття і знищення тих клітин і тим швидше кров переповнюється тою зіпсутою, трійкою матерією. Коли людина має жити, то ті вироджені клітини мусять бути направлені або заміні новими.

Відродякуються і направляються ті клітини з харчів, які людина споживає, і з воздуху, який вона вдихає. Але та відбудова відбувається у великій мірі саме підчас сну і в ночі людина відзискує ту силу й енергію, яку стратила за день.

Та для того тіло вимагає достаточного часу і коли воно його не має, то й та відбудова і відновлення не можуть завершитись. З того береться утома, перемучення, а далі організм має менше сили до праці й менше сили і здатности опертися хворобам.

Не всі люде потребують однаково довго спати, але на загал ледви хто потребує менше, як вісім годин. Коли хто виспався доволі, він стає освіженій і міцніший, як клався. Але хто стає з почуттям утоми і виснаження, те знак, що сну він не мав досить і повинен чим швидше цей недостаток надоложити, передівсім раньше лягати спати.

Спальна комната повинна бути добре провітрена, вікна відчинені, накриватися легко. Таким чином трійкі матерії, які назбиралися в тілі, можуть з нього вийти, а натомість має до нього доступ свіжий воздух з свіжим запасом кислороду для крови.

Коли хто терпить на безсонність і сон сам людини не береться, треба собі помогти; дуже часто помагає тепла купіль, або коли походити по свіжім воздусі перед тим, нім іти спати. Часом добре перед спанням щось трошки зїсти, але небогато і тільки легко стравне, як шклянку молока або чашку чоколади з одним-двома сухариками. Хто не добре спить або не легко засипляє, повинен оминати все, що причиняється до безсонности. Тяжка їжа перед спанням, богато курення або кави приводять безсонність.



Купрін.

# САМОВБИВСТВО.

Самовбивство, мої панове, то справа погляду.

Дуже можливо, не перечу, що буває так, що найкраще увільнити світ від своєї нужденної особи! Тоді слід умерти спокійно й дискретно й не робити нікому клопоту своїм похороном.

Та не всі люди однакові. Є такі, що навіть в обличі смерти кокетують себе й инших. Такий індивід готов перед зеркалом робити ґенеральну пробу своєї власної смерти, прицілюється револьвером до виску, прижмурює очи й уявляє собі: яке то зворушаюче враження зробить моя смерть на всіх, котрі дізнаються про неї!

А буває також і таке, що люди не відріжняють любови від смерти, скачуть наче Панурґові барани у пропасть вічности. Я застановлявся дуже часто, чому вони (самовбийники) вибирають переважно такі огидливі роди смерти. Наче божевільні, ковтають сірчаний квас, амоняк, оцтову есенцію, карболь і инші огидливости й дивуються опісля, що то погано кінчається. Бо в більшости справа кінчається навіть смертю. Лежить такий нещасливий і стогне, витріщує очі з болю. Ніколи! Повіситися? Робити зі себе такого грізного страхопуда? О ні!

Тому я рішив застрілитися. Щопрада, я не зовсім відріжняв пістолю від револьвера, але якось хитро видістав від приятеля, аптичного помічника Щперовича, старий револьвер. Та я забув додати йому, що причиною мого самовбивства була ця обставина, що Юлія, яка обіцяла мені під присягою вальса на останній вечірці, танцювала того вальса не зі мною а з моїм суперником і завзятим ворогом, почтовим урядником Івановим.

Все було готове для моєї смерти. З десять разів набивав я револьвер і наново виймав кулі. Все було в порядку! Смерть наближалася ледовими, повільними кроками... Ох, коби ви знали, як мені було жаль самого себе!

Подумайте лише: я був такий молодий. Стільки сил, вогню, надії, ентузіязму кидати в пропасть, із котрої нема повороту.

Я сховав револьвер до кишені й вийшов із хати. На Тверськім бульварі висів я против Пушкінового памятника й наново став обдумувати мої пляни.

— Пушкін також згинув від кулі — прийшло мені тоді на думку й зробилося мені значно лекше. Довкола мене рух, переходили жінки... Навіщож те все?

І вони вмруть колись. Але я мав умерти зараз! Сльози капали мені з очей й я не добачував прохожих. Я став мріяти.

Я мріяв, що якась добродушна бабуся або чесний банкир приступить до мене й спитає співчуваюче:

— Чому ти такий сумний, молодий чоловіче?

Але як то звичайно буває в житті: тоді, коли не треба, бабусі і банкирі чіпляються, наче сарана, а коли є потрібні, то їх самособою нема!

Чи маю ще зазначити, що мені було тоді вісімнацять літ? Що я шанував товаришів і легковажив собі родину, вчителів? Що Юлія здавалася мені богинею, без котрої життя не було життям. Що я рішився вмерти і то якнайскорше?

Отже встав я з лавки на бульварі й пішов до недалекої гостинниці.

Послугач прийняв мене низьким уклоном і спитав, що прикажу.

Чим можу служити, пане графе!?

Кождий розуміє, що я хотів написати лист перед смертю. Тому я сказав недбало:

— Перо, чорнило, папір, але зараз!

— А що подати? — питався кельнер — вечерю? А може щось випити?

— Так, прошу якесь вино!

— Може коняк? — спитав кельнер — і викривив лице до збиточного усміху.

— Добре, — сказав я нетерпеливо.

— Чарку!? чи пів пляшки, чи може цілу? — питався той влізливець, і глянув на мене зпідлоба.

Мені було все одно! Таж я самовбийник! Тому я сказав недбало:

— Пляшку чи пів пляшки! Прошу подати скоро й оставити мене самого!

Але він зовсім не гадав уступати. Лице його нараз скривилося від здержуваного сміху — наблизився до мене й прошептав у саме вухо:

— А револьвер? Чи мають пан власний, чи також маю подати?

Безличний!

Як він відгадав мої думки, цього до нині не можу зрозуміти, хоч нераз ломив я собі голову над цим.

Знаю лише, що називався Петро. І що з того дня що ранку й що вечора, коли після молитви згадаю живих і померших, — свояків і приятелів, шептаю на самім кінці імення... Петра!

Я тепер важу шість пудів, пятнацять фунтів! Маю троє дітей! А які діти! Два хлопці й одна дівчинка. Хоч я батько не можу здержатися від похвали моїх дітей. За який місяць маю прийти четверте. Сподіюся, що все скінчиться як найкраще! А на Великдень маю вже обіцяну посаду начальника почти!

Хай жиє життя!...

З російського переклав

**Михайло Ценівський.**